

8 6-12

Aan

Minister voor APP

nota

Voortgang over de aanbevelingen van de wezenuitkering

BRIEF ONDERTEKENEN

Datum

21 november 2023

Onze referentie

2023-

Aanleiding

Op 14 september jl. heeft u verzocht om één kamerbrief te schrijven over de voortgang van de aanbevelingen met betrekking tot de wezenuitkering en het onderzoeksrapport Nibud over de kosten van levensonderhoud voor wezen. U heeft verzocht in deze brief ook op te nemen welke punten wij nog verder gaan uitzoeken. Deze punten zijn met u besproken tijdens het nota overleg op 24 augustus jl. (bijlage 1). De kamerbrief is afgestemd met het ministerie VWS.

Geadviseerd besluit

Indien u akkoord gaat met de kamerbrief (bijlage 2), wordt u verzocht deze te tekenen.

Kernpunten Nibud rapport

- Het Nibud heeft in opdracht van SZW onderzoek gedaan naar de kosten van levensonderhoud van wezen (bijlage 4). Doel van dit onderzoek is om beter in kaart te brengen welke kosten en inkomsten wezen per leeftijdscategorie hebben.
- Het Nibud heeft meegewerkt aan het rapport van de commissie sociaal minimum, samen met het SCP en het CBS, om te komen tot een landelijke definitie van de armoedegrens. Ook deze data zijn meegenomen in het Nibud-rapport over wezen.
- De wezenuitkering is niet meegenomen in het onderzoek van de commissie sociaal minimum, omdat de doelgroep erg klein is (ongeveer 1000 wezen ontvangen een wezenuitkering). Daarom is er een apart onderzoek uitgezet.
- De tussenrapportage van de commissie sociaal minimum is op 30 juni gepubliceerd en de eindrapportage op 28 september.
- In eerste instantie was het de bedoeling dat het Nibud rapport samen gepubliceerd zou worden met de tussenrapportage omdat er raakvlakken zijn. Echter het Nibud rapport was nog niet opgeleverd. In de tussenrapportage staan aanbevelingen aan het kabinet over de hoogte van het sociaal minimum voor verschillende soorten huishoudens. In het eindrapport gaat de commissie nader in op de systematiek van het sociaal minimum. Hierbij zijn er geen raakvlakken met het Nibud rapport, daarom wordt het Nibud rapport apart aangeboden aan de Kamer.
- Op 10 oktober is er een kabinetsreactie gegeven op beide rapporten van de commissie sociaal minimum. De kabinetsreactie is ook verwerkt in deze kamerbrief.

Uiterlijk bij

Bijlage(n)

4

Samenvatting rapport: de kosten van levensonderhoud van wezen

Datum

21 november 2023

Onze referentie

2023

- Het onderzoeksrapport van het Nibud: 'de kosten van levensonderhoud van wezen' analyseert de mate waarin de wezenuitkering toereikend is om te voorzien in de kosten van het levensonderhoud van een wees (van 0 tot 21 jaar) en de mate waarin de wezenuitkering aansluit bij de kosten voor het levensonderhoud van kinderen van verschillende leeftijden.
- Door de extra kosten van in huis nemen van een weeskind verslechtert de financiële situatie in de meeste gevallen, ondanks hoge toeslagen. Dat is alleen niet het geval wanneer het weeskind erg jong is. De kosten worden dan nog gecompenseerd door diverse kindregelingen. Naarmate het kind ouder is, overstijgen de kosten echter de tegemoetkomingen. De wezenuitkering dekt in deze gevallen de tekorten. De wezenuitkering tot 10 jaar dekt net het tekort met € 22,26, terwijl de wezenuitkering van 10 tot 16 jaar het tekort overstijgt met € 83,87. Dit laat zien dat de wezenuitkering toereikend om te voorzien in de kosten van levensonderhoud als een wees wordt opgenomen in een bestaand gezin.
- Ook is de wezenuitkering toereikend bij huishoudens die rond moeten komen van het (beleidsmatige) sociale minimum. In deze huishoudens is er al sprake van een tekort op de huishoudbegroting voordat de wees opgenomen werd in het gezin. De wezenuitkering compenseert deze bestaande tekorten en vult in de meeste gevallen het tekort aan dat vergroot wordt door het opnemen van een weeskind.
- Bij hogere inkomens vanaf 1x of 1,5x modaal ziet het Nibud dat de minimale kosten die een wees met zich meebrengt opgevangen kunnen worden, ook zonder de wezenuitkering.
- Daarbij is het noodzakelijk om op te merken dat de wezenuitkering niet automatisch als 'bijzonder inkomen' wordt aangemerkt en dat dit ongewenste consequenties kan hebben voor bijstandsuitkeringen en toeslagen. Het is volgens het Nibud dan ook belangrijk hier stappen in te nemen.
- In het geval van zelfstandig wonende wezen kunnen wezen die volledig dagonderwijs volgen aanspraak maken op wezenuitkering. Voor deze (studerende) wees is de wezenuitkering toereikend én noodzakelijk. Zonder de wezenuitkering kunnen zij niet alle noodzakelijke uitgaven doen en hebben een groot maandelijks tekort van bijna € 600 per maand.
- Door het Nibud wordt opgemerkt dat jongeren niet klaar zijn met studeren op hun 21e: dit ligt gemiddeld hoger. Ze zien dan dat deze (voltijd) studerende wezen een groot maandelijks tekort hebben. Een verruiming van de leeftijdsgrenzen voor de studerende wees zou uitkomst kunnen bieden.
- De zelfstandig wonende wezen in de bijstand of met een inkomen op het minimumloon kunnen daarentegen vanaf 18 jaar niet rondkomen. Zij hebben geen recht op dezelfde voorzieningen als 21-plussers. Wezen zijn extra kwetsbaar, zij kunnen geen aanspraak maken op hun ouders én niet op de veronderstelde zorgplicht van ouders voor kinderen tussen 18 en 21 jaar.
- Het Nibud adviseert om de wezenuitkering ook te verstrekken aan de groep wezen die geen opleiding volgt of startkwalificatie heeft. Zo kunnen deze wezen wel ondersteuning krijgen vanuit de wezenuitkering.
- In principe sluit de wezenuitkering goed aan bij de ontwikkeling van de kosten van het levensonderhoud van kinderen. Om beter aan te sluiten kan overwogen worden om een extra leeftijdsgrens te introduceren vanaf 9 jaar en de huidige leeftijdsgrens van 10 jaar op te schuiven naar 12 jaar.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Actie	Informatie	Datum 21 november 2023	Onze referentie 2023-
Bijlage 1	Verslag nota overleg 24 augustus	Bijlage bij verzending			
Bijlage 2	Kamerbrief	Bijlage bij verzending			
Bijlage 3	Verbeteringen in dienstverlening en informatievoorziening Algemene nabestaandenwet (Anw)	Bijlage in de Kamerbrief			
Bijlage 4	Onderzoeksrapport Nibud over de kosten van levensonderhoud voor wezen	Bijlage bij verzending			
Bijlage 5	Voortgangsnotitie wezenuitkering en nabestaandenuitkering	Bijlage bij verzending			
Bijlage 6	Kabinetsreactie onderzoek doeltreffendheid van de wezenuitkering	Ter informatie (niet verzenden)			
Bijlage 7	OUD nota voortgang wezenuitkering	Ter informatie (niet verzenden)			